

Tute Bianche – Den praktiska sidan av att mytskapande

Wu Ming 1 (Roberto Bui)

Folk som inte är medvetna om det sättet som vi i den italienska rörelsen har använt sådana ord som "myter" och "mytskapande" kan misstänka att detta är ett återuppväckande av George Sorels tankar och hans beskrivning av den revolutionära syndikalistiska "generalstrejken". Faktum är att vi har försökt behålla det användbara i Sorels diskurs samtidigt som vi försökt göra oss av med de mest föråldrade och farliga elementen.

Enligt Sorel var generalstrejken en bild som tillät proletärer att "alltid föreställa sig deras kommande handling som en kamp där deras sak är garanterad att segra". En sådan bild, eller snarare sådana uppsättningar av bilder, skulle inte analyseras "på det sättet som vi analyserar en sak ner till dess beståndsdelar", utan det måste "tas som en helhet" som en "historisk kraft", utan någon jämförelse "mellan det uppnådda resultatet och den bild som folk har format själva innan handlingen". (Brev till Daniel Halevy 1908). Klart sagt, den sociala myten om generalstrejken var "kapabel att väcka instinktivt alla de känslor som motsvarar de olika krigsmanifestationer som förs av socialismen mot det moderna samhället". Generalstrejken ordnade alla dessa känslor "i en koordinerad bild, och genom att föra ihop dem, gav till varje av dem dess maximala intensitet [...] Vi förses därigenom den intuition av socialismen som språket inte kan ge oss med perfekt klarhet – och vi får det som en helhet, uppfattad ögonblickligen (Den proletära strejken, 1905).

Sorel placerade sin diskurs i kontexten av en traditionell heroisk självuppoftande moralistisk världsåskådning som vi gör bäst att hålla oss undan ifrån: självklart var "uppnådda resultat" (som till exempel kampen för mat, bostad, hälsa och värdighet här och nu, inte bara efter revolutionen) väldigt viktiga för proletärerna. Och ändå är det sant att folk fortsätter inte bekämpa den nuvarande ordningen om de inte inspireras av någon sorts "berättande".

Under tidigare årtionden har revolutionärer studsats från alienerande ikonvurmande och underordning till myter (till exempel kulten av Che Guevara som en Jesuslik figur) till en ikonförkastande attityd som har gjort allt annat än att hjälpa folk att förstå konflikternas natur. Tänk på den ytliga "postsituationistiska" hållningen som många anarkister har, enligt vilka varje konkret demokratisk landvinning eller genombrott i populärkulturen "rekuperas" och i slutändan stärker det så kallade "skådespelet". För att använda ett ordspråk, vi borde inte kasta ut barnet med badvattnet.

I en intervju som gjordes av några medlemmar av "Cahiers du Cinema" 1974 så gör Michel Foucault en väldigt klar åtskillnad mellan barnet och badvattnet. Han säger: "Bortom uttrycket 'Där finns inga hjältar' finns en annan mening gömd, dess sanna budskap: 'där var ingen kamp' [...] Kan du göra en film om kamp utan att gå igenom den traditionella processen av att skapa hjältar? Det är en ny form av ett gammalt problem."

I Italien har sedan början och mitten på 1990-talet ett helt gäng kamrater inriktat sin uppmärksamhet på en ännu nyare form av detta gamla problem. De hängav sig själva åt en praktisk utforskning av mytologier, för att kunna förstå om en ickealienerande frihetlig dekonstruktion, återanvändande och manipulering av myter var möjlig eller inte. Inspirationskällan var uråldriga legender om folkhjältar, språket som hade tagits upp av EZLN, genrefilmer och västerländsk popkultur i allmänhet, såväl som de otaliga experimenten med mediablåsningar och kommunikationsgerillor sedan 1920-talet. Jag var helt inne på sådana experiment, eftersom jag var en av grundarna och medlem i det så kallade Luther Blissett-projektet, kanske en av de hårdast arbetande grupper av "kulturingenjörer" som hängivit sig åt denna mission. "Luther Blissett" var en kollektiv multianvändarpseudonym som kunde användas av vem som helst som var intresserad i att konstruera ett subversivt rykte av en Robin Hood-lik fantasifigur, den virtuella ledare för ett öppet samhälle som frodades i mediafejkningar, mytskapande, subversiva skrifter, radikala konstframträdanden och kulturjamming. LBP startade 1994 och bestod av flera hundra personer i olika länder, även om Italien fortsatte vara dess epicenter. I slutet på året 1995 så gav LBP ut en pamflett som hette "Mind Invaders" vars första kapitel var en deklaration av syftet när det gällde att skapa myter. Den kopplade ihop mytskapande med livet, begär och förväntningar på en "samhällsgemenskap", oavsett hur "öppet" eller lösligt det kunde vara, och förutsåg på ett sätt globaliseringsrörelsens framväxt.

Jag tänker inte gå in på alla detaljer med Luther Blissett-projektet, jag är inte en (och kommer aldrig att bli) en blissettolog. Du kan hitta en massa användbart och intressant material på nätet. Jag vill bara peka på några av Luther Blissetts teoretiska-praktiska upptäckter som har använts – kanske instinktivt från första början, sedan genom att göra direkta referenser – av "tute bianche" (De vita overallerna). Detta är inget förvånande eftersom båda fenomenen var inspirerade av zapatisterna och de inspirerade också varandra.

Två "budord" var det speciellt som fördes vidare:

1. "Du ska inte bry dig om binära motsatser" (som till exempel de mellan synlighet och osynlighet, legalitet och illegalitet, våld och ickevåld, statiskt och dynamiskt).
2. "Du ska skilja på alla saker som är förenade och förena alla saker som är åtskilda för att skapa förunderliga känslor av närhet och distans."

På en berömd t-shirt så kopplades sloganen "Fred och Kärlek" samman med en våldsam konfrontation. Tute Bianche provocerade ofta fram en form av ickevåldsamma kravaller, som skedde i ett mellanrum i det offentliga rummet som var varken "lagligt" eller "olagligt". Kamraterna gick fram mot poliskedjorna med sina öppna händer i luften, förväntandes att bli slagna och ändå skrikades "Stiamo arrivando, Bastardi, stiamo arrivando!" (Här kommer vi, svin, här kommer vi!)

Jag vet att utanför Italien så har folk det svårt att förstå tute bianches bakgrund och taktik. Tja, det är för att kedjan du ser saknar tre länkar.

Den första länken är den italienska autonomia-rörelsens utveckling, inte minst repressionen i slutet av 1970-talet och svårigheterna på 1980 och 1990-talet. Toni Negri må ha varit den mest inflytelserika teoretikern, men han är inte den enda. Nyligen har det varit en stor hype kring Empire, den senaste boken han har skrivit tillsammans med Michael Hardt och den har blivit något av en kultbok. Jag skulle vilja påstå att "Empire" bara är en uppsummering och popularisering av de koncept som har modifierat vår politiska DNA sedan åttiotalet.

Den andra länken är det direkta samarbetet med zapatisterna i Chiapas och den influens deras strategier och språk hade på den italienska rörelsen tack vare nätverket Ya Basta! Det är omöjligt att göra en fullständig beskrivning här och nu av alla dessa nyskapelser, men vi kan ta några exempel. Framför allt är den viktigaste saken att känna till är att zapatisterna försåg oss med mytologiskt material som inte hade något att göra med det traditionella tredjevärlden-fetischimen eller revolutionära turismen. Marcos var inte ens en heroisk ledare, han var bara en talesperson och en "subkommendant", vilket också antydde ett intressant närmande till myterna: enligt en populär mexikansk legend så lever Emiliano Zapata fortfarande och rider omkring på sin häst någonstans, i skogen och i bergen. En del indianer ser honom som en del av mayamytologin, en sorts forntida halvgud. Nutida zapatister har kunnat kommunicera med samhället från ett gränsland mellan folklore och popkultur. På ett sätt så är den "verkliga" kommendanten (med ett stort "a") fortfarande Zapata. Det är som att säga: "Bry dig inte om mig, jag är inte din maskerade hjälte, vår revolution är opersonlig, den är ny men det är också samma revolution som alltid, Zapata rider fortfarande". Detta är den verkliga meningen med balaklavorna / skidluvarna: revolutionen är ansiktslös, alla kan vara en zapatist, vi är alla Marcos.

Här kommer vi till den tredje länken, i exemplet med mytskapandet som jag skissade på för några minuter sedan.

De vita overallerna var varken ett "avantgard" från rörelsen eller en "strömning", eller en "svans" till den. De vita overallerna föddes som en ironisk referens till konfrontationen i städerna och blev sedan ett redskap, en symbol och en öppen identitet som gjordes tillgänglig för rörelsen. Vem som helst kunde dra på sig en vit overall om de bara respekterade en viss stil. En av de typiska tongångarna var: "Vi har på oss vita overaller så att andra människor kan bära dem. Vi har på oss de vita overallerna så att vi ska kunna ta av oss dem en dag.", vilket betyder: "Du behöver inte gå med i någon arme, den vita overallen är inte en 'uniform'. Fingret pekar på månen, och så fort myllret [multitude] tittar på månen som kommer fingret att försvinna i tomma luften. Vår diskurs är väldigt verklig, vi kommer med förslag, dessdå mer som folk kommer att acceptera dessa och omsätta dem i praktiken, av dessdå mindre vikt kommer vi att vara."

Tursamt nog så beslöt vi att lägga overallerna på hyllan kort innan Genua, för att den hade blivit ett särdrag och vi ville smälta samman med myllret. Hade vi gått att känna igen som "tute bianche" under fredagens män-nisko-jakt, så hade vi haft ännu mer att vara ledsna för. Hade den vita overallen verkligen varit en "uniform" så hade vi haft många fler Giulianis att begråta.

Hösten 1994 så beordrade Milanos borgmästare Milan Formentini, som tillhör det rasistiska partiet Lega Nord, att det ockuperade centret Leoncavallo skulle vräkas och förklarade: "Från och med nu, så ska husockupanterna inte vara något annat än spöken som irrar runt i staden!" Hans beskrivning accepterades ironiskt: under en stor demonstration så gick otaliga "spöken" i vita overaller till attack mot polisen och kravallade i stadens centrum. Ce n'était qu'un debut.

Efter det blev "tute bianche" en organiserad underavdelning till det nya Leoncavallo, och stod för säkerheten på demonstrationen och försvarade lokalen mot andra övergrepp. Men en märklig sak inträffade: några ställde retoriskt de vita overallerna mot de "blå overallerna" (tute blu, den traditionella fabriksarbetarklassen), och den tidigare användes som en metafor för det postfordistiska arbetet – flexibela ovissta tillfälligarbetare som bossarna hindrade från att få sina rättigheter och att bli representerade av fackföreningarna. Vidare så är vitt summan av alla andra färger, därför var det en mer passande färg än den vanliga regnbågen för att beskriva samarbetet och konvergensen av olika subjekt. Som en konsekvens så började under 1997-1998 kamrater att ha på sig vita overaller och ockupera eller demonstrera utanför förmedlingar av tillfälliga visstidsarbeten. Detta skedde i Rom, Milano, Bologna och nordöstra Italien.

Sedan började kriget i Kosovo. Om jag inte har fel så uppfanns den "kroppsskyddade direkta aktionen" när de sociala centrena i nordöstra Italien beslöt sig för att invadera USA:s militärbas i Aviano. För de av er som fortfarande inte har greppat vad det handlar om, så bestod av vaderade kroppsskydd, hjälmar, gasmasker, plastsköldar och mobila barrikader gjorda av innerdäck och plexiglasskivor. Under de kommande månaderna så utvecklades "testudo"-taktiken (testudo=sköldpadda) för att ta en av kravallsnutarnas vanligaste metoder och vända mot dem. Tack vare dessa uppfinningar så minskade antalet skadade demonstranter dramatiskt. Vidare så gjordes människojakten nästan omöjlig eftersom "sköldpaddorna" uppmuntrade demonstranterna att stå, gå och bli slagna alla tillsammans. Tvärt om så ökade antalet snutar som fick skickas till sjukhus lite, eftersom de inte hade någon speciell träning för att kunna hantera denna nya strategi. Ibland öppnade "sköldpaddorna" sin frontlinje och lät några snutar springa in bland dem. Självklart blev de senare fångade i mitten och fick glatt ta emot sparkar. Allt detta skedde mitt framför otaliga kamror, reportrar och TV-team. Polisens nederlag sändes ut och förstärktes. Journalister tvingades lägga märke till att demonstranterna bara hade gått mot sitt mål, att inga stenar eller molotov cocktails hade kastats, inga fönsterrutor hade krossats och så vidare. Detta skapade sympati bland alla sorters människor som hade sökt ett sätt att utmana den rådande ordningen men som aldrig skulle ha deltagit i en kravall. Faktumet att många människor använde sina kroppar i konfrontationslinjen utan någon känsla av martyrskap påminde några människor om Foucaults (och Deleuzes) analys av "biopolitik" och "biomakt". En del förklarade entusiastiskt att kropparna hade kommit tillbaka, att de användes för att utmana den rådande diskursen som påfördes dem, för att kunna ta sig ur kontrollen. Detta kanske var en överdrift och det är ändå lite off topic. Efter några månader med denna metod, så började de smartaste polischeferna och myndigheterna anta att det enda sättet som de skulle kunna komma underfund med dessa taktiker var en strategi av "insäckning" som kunde även omfatta kompromisser och minut-för-minut-förhandlingar. Vi började få se polisbefäl som viftade med en stadskarta sägandes i en skum blandning av gatusnack och machiavellianism med glimten i ögat: "Ok grabbar, vi kan inte på något sätt låta er komma fram till ert mål, det är vår plikt att göra "chocker" mot er och vi kommer att göra det, men vi kan dra oss tillbaka några hundra meter och låta er gå till den här punkten. Om ni tar några ytterligare steg så kommer vi att reagera, ok? Ni kan lugnt stoppa tillbaka era gummibarrikader i era skåpbilar, det finns ingen användning för dem, allt är ju lugnt, ok? Jag har perfekt kontroll på mina män. Å föresten, säg åt de där jävla journalisterna att inte stå ivägen, vad har det här att göra med dem? Det är mellan er och oss, ni är lugna, vi är lugna, så vad är problemet?"

Självklart tog tute bianche alltid några ytterligare steg framåt, snutarna var aldrig speciellt lugna och journalister stod alltid i vägen. Detta gynnade bara tute bianche eftersom det gav dem möjlighet att ytterligare förbättra strategin och nå några viktiga mål. Snutarnas försök till "dialog" exploaterades på ett högst mediamedvetet sätt, som aldrig misslyckades med att placera tute bianche där media och myndigheterna inte förväntade dem att de skulle vara. Vad som är viktigare, tute bianche drog igång en zapatistinspirerad berättande om civil olydnad och myllrets "storm mot Imperiet". Det handlade inte alls om en sak mellan kamraterna och polisen, det var ett budskap till det civila samhället. Tute bianche gick vanligtvis ut i förväg vad deras mål var och vilka taktiker de skulle använda vid nästa demo, för att kunna utöva "utpressning" mot myndigheterna. De sade "Det är ingen hemlighet, vi kommer att göra det och det, detta är ramarna. Vi är inte ansvarig för något som sker utanför dessa ramar. Det är upp till polisen att hålla läget lugnt. Ni vet våra taktiker, det är er skyldighet att möta dem utan att spåra ur". Och ändå användes taktikerna på oförsebara sätt så att alla togs med bestörtning och snuten spårade verkligen ur men de kunde inte göra någon stor skada. Detta förde med sig konkreta resultat under år 2000:s gång.

Nu citerar jag från en text som några kamrater skrev och sände ut kort innan Genua. De ville klargöra några punkter och svara på skitsnack och förvrängningar som spreds av självutnämnda revolutionärer. Bitvis är språket lite klumpigt, men det går att förstå:

Trots de misstag vi gjorde, så tycker jag fortfarande att det sätt som tute bianche organiserade och lyfte fram sig själva i den offentliga uppmärksamheten – samtidigt som de undvek många av de fällor och bakhåll som finns i den mediala logiken – så hindrades inte bara en brutala blodbad i Genua, men de spelade också en avgörande roll i att skapa konsensus runt sina praktiker så att nästan 300 000 beslöt att följa oss på lördagen och bokstavligen räddade oss. Fel gjordes ändå, vi hade helt klart inte räknat med en sådan plötslig ökning i repressionsnivån, inte heller hade vi tagit tillräckligt med i beräkningarna rivaliteten mellan polisen och karbinjärerna. Det finns ingen möjlighet för mig att gå in på detaljer nu, jag föreslår snarare att någon annan översätter det långa vittnesmålet som getts av vår talesperson Luca Casarini den 6 september 2001 inför den parlamentariska kommitte som undersöker händelserna i Genua.

En sak som jag säkert vet är: även om detta landskap abrupt förändrades av sammanhanget bröts, borde vi behålla all åtskillnad mellan barnet och badvattnet, och värdesätta de erfarenheter som vi har gjort.

Wu Ming 1 (Roberto Bui)

Tute Bianche – Den praktiska sidan av att mytskapande

<https://www.wumingfoundation.com/english/giap/praktiska.html>

Under protesterna mot G8-mötet sommaren 2001 i Genua, Italien, dog konceptet med de vita overallerna. Italienska Wu Ming Foundation gör i denna artikel en utvärdering av de vita overallerna och berättar om inspirationen från multipseudonym-projektet Luther Blissett och zapatisternas myter.

Mer information om Luther Blissett och Wu Ming Foundation finns på:
www.wumingfoundation.com

www.anarkistiskabiblioteket.se